

Kulturdepartementet
Ert dnr: 2022/01317

Yttrande – betänkandet Vår demokrati – värd att värna varje dag (SOU 2022:28)

Örebro kommun har beretts tillfälle att yttra sig över Kulturdepartementets remiss av betänkandet ”Vår demokrati – värd att värna varje dag” (SOU 2022:28).

Örebro kommun tillstyrker betänkandets förslag, men lämnar några synpunkter som behöver hanteras i det fortsatta arbetet.

Det finns flera studier av demokratiska institutioner och demokratiskt styre som pekar på att det finns utmaningar för det demokratiska styrelseskicket. Bland annat visar studierna att bristande tillit, utanförskap och brist på framtidstro är framträdande i vissa grupper i Sverige. De här resultaten verkar inte ha använts i utredningsarbetet, åtminstone problematiserar inte utredningen någonting omkring dem i betänkandet. Visserligen konstaterar betänkandet att pandemin har haft en negativ inverkan på demokratin, men preciserar inte på vilket sätt och verkar inte heller se några långsiktigt negativa konsekvenser.

I betänkandet anges på flera ställen att kommitténs aktiviteter har nåtts av olika grupper, men betänkandet beskriver inte vilka grupper som avses och reflekterar ingenting över svårigheterna att nå olika grupper och då särskilt grupper som är antidemokratiska.

6.1 Inrätta en nationell demokratifunktion

Betänkandet föreslår att en nationell demokratifunktion inrättas med uppdrag att ”öka kunskaperna om demokratin, utgöra kunskapsstöd kring metoder för att öka deltagandet och delaktigheten i demokratin, bidra till samordning av olika demokratifrämjande insatser samt analysera och ta fram lägesuppdateringar om tillståndet i den svenska demokratin” (s. 80). Av förslaget framgår dock inte hur relationen mellan demokratifunktionen och de befintliga myndigheter som arbetar med olika delar av mänskliga rättigheter ska se ut, exempelvis i relation till MR-institutet, Jämy, BO, DO och Delmos. Örebro kommun vill därför understryka att det behöver finnas en helhetssyn över det nationella demokratiarbetet gällande ansvarsfördelning och relationer

mellan olika aktörer. Relationer och ansvarsfördelning behöver också tydliggöras i förhållande till länsstyrelsernas demokratiuppdrag, regionernas uppdrag samt civilsamhällets olika bidrag till demokratiarbetet. Hur dessa aktörer ska samverka behöver utredas och tydliggöras i den fortsatta hanteringen.

Örebro kommun önskar också ett förtydligande av demokratifunktionens mandat och möjligheter till stöd för kommuners arbete med demokrati. Kommer funktionen att ha möjlighet att driva och stärka kommuners arbete kring det långsiktiga demokratiarbetet?

7.1 Större fokus på demokrati i myndigheternas arbete

Örebro kommun tillstyrker betänkandets förslag att öka demokratifokus i myndighetsstyrning. Här är det dock viktigt att koppla till de uppdrag kring mänskliga rättigheter som kommuner och myndigheter redan har enligt lagar och förordningar. Örebro kommun tillstyrker också betänkandets förslag att kommittéer och utredningar ska analysera konsekvenser för demokratin i de förslag som tas fram. Här vill vi understryka att analyserna måste sammankopplas med konsekvenser för olika grupper och individer.

7.3 Förtydliga skolans demokratiuppdrag

Örebro kommun ställer sig bakom betänkandets rekommendation att Skolverket får i uppdrag att förtydliga skolans demokratiuppdrag samt att Skolinspektionen får i uppdrag att genomföra kvalitetsgranskningar av grundskolornas och gymnasieskolornas demokratiarbete. Det är också positivt att Skolverket rekommenderas att genomföra en utvärdering av bestämmelserna om politiska partiers närvaro i skolan i ett demokratiperspektiv. Här vill Örebro kommun understryka att det också är viktigt att utvärdera rektorernas förutsättningar att förhålla sig bestämmelserna.

Örebro kommun tillstyrker betänkandets förslag att permanenta plattformen Demokrati 100 år och att ingången ska vara Skolverket.

John Johansson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Örebro kommun